

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2021 року, протокол № 1

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 серпня 2021 року
м.п.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ДОГОВІРНА РОБОТА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота**

РОЗРОБНИКИ:

Доцентка кафедри трудового, земельного та господарського права, кандидатка юридичних наук, доцентка

27 серпня 2021 року

_____ Людмила ТАРАНЕНКО

Професорка кафедри трудового, земельного та господарського права, кандидатка юридичних наук, доцентка

27 серпня 2021 року

_____ Надія ЧУДИК-БІЛОУСОВА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри трудового, земельного та господарського права

28 серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор

28 серпня 2021 року

_____ Іван КОСТЯШКІН

Декан юридичного факультету, кандидат юридичних наук, доцент

28 серпня 2021 року

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету

28 серпня 2021 року, протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради університету, кандидатка наук з державного управління, доцентка

28 серпня 2021 року

_____ Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 0,78 ум.др.арк.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Опис навчальної дисципліни	–	1
2.	Заплановані результати навчання	–	2
3.	Програма навчальної дисципліни	–	4
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	6
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 6
	4.2.	Аудиторні заняття	– 6
	4.3.	Самостійна робота студентів	– 7
5.	Методи навчання та контролю	–	7
6.	Схема нарахування балів	–	7
7.	Рекомендована література	–	8
	7.1.	Основна література	– 8
	7.2.	Допоміжна література	– 9
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	9

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	23	Соціальна робота
2.	Код і назва спеціальності	–	232	Соціальне забезпечення
3.	Назва спеціалізації	–		
4.	Назва дисципліни	–		Договірна робота у сфері соціального забезпечення
5.	Тип дисципліни	–		вибіркова
6.	Код дисципліни	–		ВДПП 2.2.13
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–		перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–		бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	3/3	
10.	Семестр	–	5/5/6	
11.	Обсяг вивчення дисципліни:			
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3,5/105	
	2) денна форма навчання:			
	аудиторні заняття (годин)	–	50	
	% від загального обсягу лекції (годин)	–	48	
	% від обсягу аудиторних годин	–	26	
	семінарські заняття (годин)	–	52	
	% від обсягу аудиторних годин	–	24	
	самостійна робота (годин)	–	48	
	% від загального обсягу тижневих годин:	–	55	
	аудиторних занять	–	52	
	самостійної роботи	–	6	
		–	3	
		–	3	
13.	Місце дисципліни в логічній схемі:			
	1) попередні дисципліни	–		ОПП 1.2.2. Система соціального забезпечення ОПП 1.2.4 Історія соціального забезпечення ОПП 1.2.3 Соціальна робота ОПП 1.2.7. Право соціального забезпечення ОПП 1.2.19. Соціальне консультування та

2) супутні дисципліни 3) наступні дисципліни	інспектування ОДПП 1.2.9. Трудове право ОДПП 1.2.13. Соціальна політика в Україні – ОДПП 1.2.16. Соціальне обслуговування ОДПП 1.2.19. Соціальна реабілітація
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:
1. Знання <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) визначати законодавство, що регулюють правовідносини, які виникають у сфері договірної роботи у системі соціального забезпечення;
1.2) характеризувати особливості договірного регулювання відносин у сфері соціального забезпечення;
1.3) характеризувати особливості законодавства у сфері договірної роботи у системі соціального забезпечення;
1.4) визначати порядок та напрямки організації договірної роботи у системі соціального забезпечення.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати зміст дефініцій основних термінів, що розкривають суть договірної роботи у системі соціального забезпечення;
2.2) визначати специфіку законодавства у сфері організації договірної роботи у системі соціального забезпечення;
2.3) характеризувати особливості організації роботи з укладення договорів у сфері соціального забезпечення;
2.4) характеризувати особливості організації договірної роботи із захисту трудових прав у сфері соціального забезпечення;
2.5) характеризувати організацію юридичного обслуговування органу, установи соціального забезпечення;
2.6) особливості організації договірної роботи у сфері соціального страхування;
2.7) особливості організації договірної роботи у сфері соціального обслуговування;
2.8) особливості організації договірної роботи при здійсненні заходів з охорони прав дітей
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) аналізувати сучасні проблеми правового регулювання організації договірної роботи у сфері соціального забезпечення;
3.3) аналізувати юридичні факти;
3.4) правильно застосовувати норми права;
3.5) оформляти документи необхідні для забезпечення окремих напрямків договірної роботи у сфері соціального забезпечення;
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) аналізувати напрямки організації договірної роботи у сфері соціального забезпечення;

4.2)	порівнювати процедуру організації договірної роботи у сфері соціального забезпечення;
4.3)	аналізувати порядок застосування норм права при організації договірної роботи у сфері соціального забезпечення;
4.4)	виділяти головні положення (завдання, пропозиції), закріплені викладені в нормативно-правових актах щодо організації договірної роботи у сфері соціального забезпечення.
5. Синтез	
<i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>	
5.1)	аргументувати потребу застосування норм законодавства при організації договірної роботи у сфері соціального забезпечення;
5.2)	встановлювати процедуру організації укладення договорів у сфері соціального забезпечення;
5.3)	встановлювати процедуру організації укладення договорів у сфері соціального страхування;
5.4)	встановлювати процедуру організації укладення договорів у сфері соціального обслуговування;
5.5)	встановлювати процедуру організації укладення договорів при здійсненні заходів з охорони прав дітей.
6. Оцінювання	
<i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>	
6.1)	узагальнювати значення правових норм для регулювання відносин договірної роботи у сфері соціального забезпечення;
6.2)	порівнювати процедури організації укладення договорів у сфері соціального забезпечення;
6.3)	узагальнювати значення законодавства при укладенні договорів у сфері соціального забезпечення.
7. Створення (творчість)	
<i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	оформляти документи, які є складовою договірної роботи у сфері соціального забезпечення;
7.2)	оформляти плани для організації договірної роботи у сфері соціального забезпечення;
7.3)	розробляти схему застосування норми права уповноваженою особою для вирішення проблем, які виникають в процесі ведення договірної роботи у сфері соціального забезпечення.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття та значення договірної роботи у сфері соціального забезпечення

Поняття, загальна характеристика та значення договору в сфері соціального забезпечення. Свобода договору та її межі в соціальному забезпеченні. Види договорів. Публічний договір. Договір приєднання. Сторони договорів. Договір на користь третьої особи. Зміст договору. Форма договору. Порядок та стадії укладення договору. Оферта. Акцепт. Зміна та розірвання договору.

Поняття та зміст договірної роботи. Основні напрямки юридичного супроводу як складової процесі організації договірної роботи. Роль юридичної служби в сприянні організації договірної роботи.

Поняття: «юридичний супровід», «юрисконсульт», «юридична служба», «юридична (правова) робота». Специфічність функцій юридичної служби у процесі організації договірної роботи. Роль працівників юридичних служб у сприянні забезпеченні виконання договорів у сфері соціального забезпечення. Вимоги, які ставляться до спеціалістів юридичної служби по забезпеченню здійснення функціональних обов'язків та виконання договорів у сфері соціального забезпечення.

Тема 2. Організація договірної роботи у сфері соціального забезпечення

Заходи сприяння належного укладання договорів та в оформленні договірних правових відносин. Вибір способу оформлення договірних відносин та правового забезпечення документування.

Забезпеченні виконання вимог нормативних актів при складанні проектів текстів договорів. Використанні правових засобів по забезпеченню виконання договірних зобов'язань. Правова робота по забезпеченню документування договірної діяльності в установах та організаціях. Контроль за виконанням договорів та застосування майнових та економічних санкцій за допущення порушень договірних зобов'язань.

Тема 3. Поняття та особливості правового регулювання процедури укладення договорів у сфері соціального забезпечення.

Договір як регулятор відносин у сфері соціального забезпечення: поняття та тенденції правового регулювання. Поняття, класифікація та види договорів у сфері соціального забезпечення. Система договорів у сфері соціального забезпечення. Перспективи договірного регулювання відносин у сфері соціального забезпечення.

Трудові договори та угоди як регулятор відносин у сфері соціального забезпечення: поняття, види.

Господарський договір як регулятор відносин у сфері соціального забезпечення: поняття, види. Сторони договору та його зміст.

Цивільно-правовий договір як регулятор відносин у сфері соціального забезпечення: поняття, види. Сторони договору та його зміст.

Договори у сфері соціального забезпечення: поняття, види. Сторони договору та його зміст.

Виникнення, зміна та припинення договірних зобов'язань у сфері соціального забезпечення.

Тенденції формування договірних засад у регулюванні відносин з соціального забезпечення.

Тема 4. Організація договірної роботи у сфері захисту трудових прав у сфері соціального забезпечення

Заходи забезпеченню дотримання трудового законодавства. Форми і методи діяльності по забезпеченню правильного застосування трудового законодавства.

Основні напрями роботи із забезпечення дотримання трудового законодавства. Розробка локальних актів: правил внутрішнього розпорядку, колективного договору, положень про оплату праці та матеріального заохочення, письмових трудових договорів, контрактів з працівниками у відповідності до вимог закону.

Порядок розробки документів правового характеру, які регулюють трудові відносини в х органі виконавчої влади, в установі. Підготовка зразків правових локальних актів (наказів, інструкцій, положень, статутів, установчих договорів тощо).

Здійснення аналізу даних про допущення порушень трудової дисципліни, внесення пропозицій по їх усуненню. Забезпечення застосування правових засобів по зміцненню трудової дисципліни передбачених трудовим законодавством, в тому числі застосування заходів юридичної відповідальності.

Забезпечення правильного застосування трудового законодавства при звільненні працівників, в тому числі звільнення персоналу при скороченні чисельності (штату) або реорганізації установи.

Тема 5. Організація правової роботи і юридичного обслуговування органу, установи соціального забезпечення

Поняття і значення організації правової роботи та юридичного обслуговування спеціалістами юридичних служб. Роль керівника органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, установи соціального забезпечення в організації правової роботи. Основні обов'язки юридичної служби по організації правової роботи.

Планування правової роботи і юридичного обслуговування. Види планів. Порядок здійснення планування та контроль за їх виконанням.

Діловодство юридичної служби. Види реєстраційних журналів по обліку виконання правової роботи. Перелік документів, що утворюються в діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, установах, організаціях і підприємствах. Порядок зберігання документів.

Консультативна робота з працівниками органу виконавчої влади, установи по правових питаннях їх діяльності. Порядок надання консультацій з правових питань та їх облік.

Організація та проведення узагальнень, аналізів, висновків та інформацій про здійснення нею правової роботи в межах її компетенції. Види аналізів виконаної правової роботи та юридичного обслуговування.

Спеціалізація виконання правової роботи. Взаємодія юридичної служби з іншими службами органу виконавчої влади та органу самоврядування, установи.

Тема 6. Договірна робота у сфері соціального страхування

Поняття і значення договорів у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування. Види договорів у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування. Договір про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування: поняття, сторони та зміст. Порядок підготовки та процедура укладення.

Договори у сфері зайнятості. Договір про професійне навчання безробітних у навчальному закладі: поняття, сторони та зміст. Порядок підготовки та процедура укладення. Договір на професійне навчання безробітної особи: поняття, сторони та зміст. Порядок підготовки та процедура укладення.

Договір про організацію професійного навчання безробітних на замовлення роботодавця: поняття, сторони та зміст. Порядок підготовки та процедура укладення. Договір про професійне навчання безробітного у роботодавця: поняття, сторони та зміст. Порядок підготовки та процедура укладення.

Договір про надання послуг з професійного навчання осіб, позбавлених свободи внаслідок збройної агресії проти України, після їх звільнення: поняття, сторони та зміст, порядок укладення.

Договір про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій: поняття, сторони, зміст. Порядок підготовки та процедура укладення.

Тема 7. Договірна робота у сфері соціального обслуговування

Особливості правового регулювання відносин за договором про надання соціальних послуг. Поняття, істотні умови, форма договору про надання соціальних послуг. Види договорів про надання соціальних послуг. Порядок підготовки та процедура укладення.

Поняття, істотні умови, форма, сторони договору соціального замовлення на надання соціальних послуг. Порядок підготовки та процедура укладення.

Договір про санаторно-курортне лікування з особою, яка постраждала внаслідок Чорнобильської катастрофи: поняття, сторони та зміст. Договір про надання реабілітаційних послуг або послуг із санаторно-курортного лікування особам з інвалідністю внаслідок війни I-III групи з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції: поняття, сторони та зміст. Порядок підготовки та процедура укладення.

Договір соціального супроводу: поняття, сторони, зміст. Порядок підготовки та процедура укладення.

Тема 8. Договірна робота при здійсненні заходів з охорони прав дітей

Поняття та види договорів соціального сприяння у сфері охорони прав дітей: поняття та види.

Договір про влаштування дітей до прийомної сім'ї на виховання та спільне проживання: поняття, сторони, зміст. Порядок підготовки та процедура укладення.

Угода про організацію дитячого будинку сімейного типу: поняття, сторони, зміст. Порядок підготовки та процедура укладення.

Договір про патронат: поняття, сторони, зміст. Порядок підготовки та процедура укладення.

Договір про надання соціальної послуги супроводу сім'ї, у якій виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування: поняття, сторони та зміст. Порядок підготовки та процедура укладення.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1.	Поняття та значення договірної роботи у сфері соціального забезпечення	11	2	2	-	-	7
2.	Організація договірної роботи у сфері соціального забезпечення	15	4	4	-	-	7
3.	Поняття та особливості правового регулювання процедури укладення договорів у сфері соціального забезпечення	11	2	2	-	-	7
4.	Організація договірної роботи у сфері захисту трудових прав у сфері соціального забезпечення	11	2	2	-	-	7
5.	Організація правової роботи і юридичного обслуговування органу, установи соціального забезпечення	11	2	2	-	-	7
6.	Договірна робота у сфері соціального страхування	11	2	2	-	-	7
7.	Договірна робота у сфері соціального обслуговування	11	2	2	-	-	7
8.	Договірна робота при здійсненні заходів з охорони прав дітей	9	2	2			5
	Всього годин:	90	18	18	-	-	54

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до окремих тем.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекцій занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.
- складання окремих процесуальних документів.

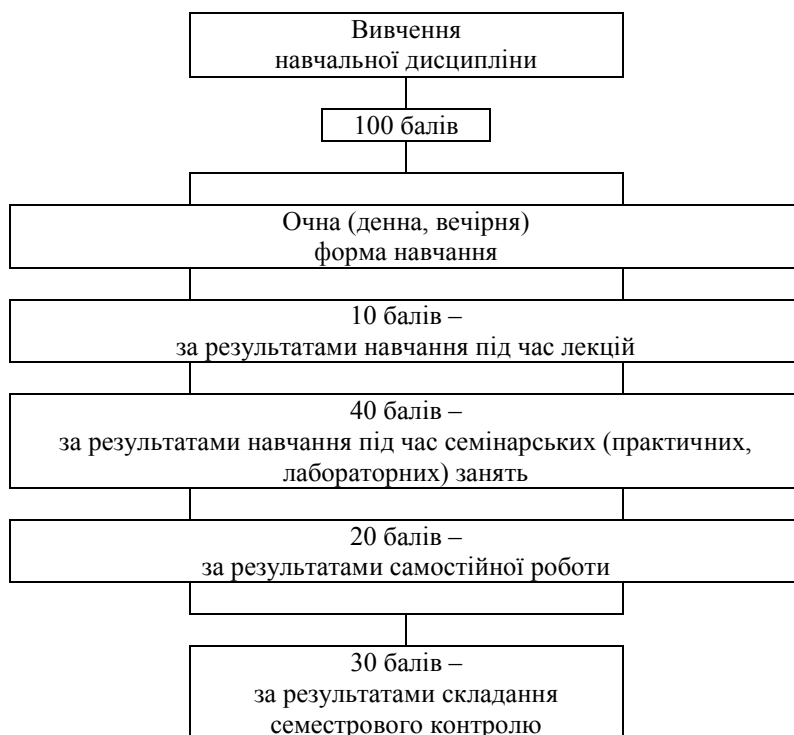
Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне опитування на семінарських заняттях;
- 2) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 3) захист підготовленого звіту з ІНДЗ;
- 4) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку з використанням письмових тестових завдань.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендована література

7.1. Основна література

1. Безугла В. О. Соціальне страхування. Навч. Посіб./ Безугла В. О., Загірняк Д. М., Шаповал Л. П. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 208 с.
2. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України: [навчальний посібник] / Н. Б. Болотіна. 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 668 с.
3. Бориченко К.В. Б 826 Соціальний захист сімей з дітьми за законодавством України : монографія / К.В. Бориченко. – Одеса : Фенікс, 2015. – 302 с.
4. Краснов Є.В. Захист прав у сфері соціального забезпечення : навч.- метод. посібник / Є.В. Краснов. - Одеса : Фенікс, 2015. - 118 с
5. Пенсійне забезпечення: підручник [для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / О.М. Ярошенко, С.М. Прилипка, А.М. Слюсар та ін.; за ред. О.М. Ярошенка. – 2 – ге вид. переробл. і доп. – Х.: Право, 2017. – 308 с
6. Право соціального забезпечення в Україні: [підручник] / [за заг. ред. М. І. Іншина, С. М. Прилипка, О. М. Ярошенка]. – Х. : Видавництво «ФІНН», 2009. – 434 с.
7. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. / Б. С. Сичинський, І. В. Зуб, П. І. Мінюков та ін. — К.: Видавничий Дім «Юридична книга», 2003. – 453 с.
8. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / Т.А. Занфірова, М.І. Іншин, С.М. Прилипка, Л.П. Шумна та ін.; за заг. ред. Т.А. Занфірової, С.М. Прилипка, О.М. Ярошенка. – 2-ге вид. переробл. і доповн. – Х.: ФІНН, 2012. – 640 с.
9. Право соціального забезпечення: [підруч. для студ. вищ. навч. закл.] / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, С. М. Синчук та ін. / [за ред П. Д. Пилипенка]. 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Видавничий дім «Ін Юре», 2008. – 504 с.
10. Проблеми застосування трудового та пенсійного законодавства: монографія / [Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна, М.М. Шумило та ін.]. – К.: Ніка-Центр, 2015. – 316 с.
11. Правове регулювання соціального обслуговування населення в сучасних умовах: проблеми теорії та практики: монографія / В.О. Гончаров, С.М. Прилипка, Л.П. Шумна, О.М. Ярошенко; За наук. ред. проф. Ярошенка О.М. – Харків: Юрайт, 2012. – 312 с.
12. Сташків Б.І. Вступ до права соціального забезпечення : навчальний посібник /Б. І. Сташків. – Чернігів : РВК "Десна", 2014.– 232 с.
13. Сташків Б.І. Право соціального забезпечення. Загальна частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. – Чернігів : ПАТ "ПВК" "Десна", 2016.- 692 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Бориченко К.В. Поняття права на соціальний захист / К.В. Бориченко // Університетські наукові записки. – 2016. – № 3 (59). – С. 301–309.
2. Бориченко К.В. Поняття та форми захисту права на соціальне забезпечення / К.В. Бориченко // Право і суспільство. – 2017. – № 1. – С. 99-105.
3. Гончарук, А. Поняття соціального захисту / Андрій Гончарук // Підприємництво, господарство і право. — 2009. — № 10. — С. 126–129.
4. Гудзь А.О. Поняття права на соціальне забезпечення // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». – 2016. - № 21. – С. 138-149.
5. Гудзь А.О. Юридична природа правовідносин у сфері недержавного соціального забезпечення / А.О. Гудзь // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2017. - № 42. – С. 136-139.
6. Гудзь А.О. Юридичні факти як підстави виникнення правовідносин у сфері недержавного соціального забезпечення / А.О. Гудзь // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – 2017. – Вип. 1. (Т.2.). – С. 12-24.

7. Гуменюк І. Формування системи соціального захисту населення / І. О. Гуменюк //Право України. — 2007. — № 11. — С. 44-48.
8. Костюк В. Конституційне право на соціальний захист в умовах сьогодення: науково-правовий аспект // Публічне право. — 2015. — № 2. — С. 252-259.
9. Литвиненко В. М. Правосуб'єктність фізичних осіб як отримувачів соціальних послуг / В. М. Литвиненко //Підприємництво, господарство і право. — 2010. — № 2. — С. 70.
10. Литвиненко В.М. Складна життєва обставина як підстава надання соціальних послуг / В.М. Литвиненко // Підприємництво, господарство і право. — 2011. - № 10 . — С. 75-78.
11. Москаленко О. До питання про правові витоки соціального страхування населення України // Вісник Національної академії правових наук України. — 2014. — № 2. — С. 81-91
12. Орловський О. Правові критерії ефективності запровадження в Україні накопичувальної системи пенсійного забезпечення // Підприємництво, господарство і право. — 2013. — № 12. — С. 80-83.
13. Погорелова С. Історія становлення державної системи соціального захисту в європейських країнах / С. Погорелова // Вісник Пенсійного Фонду України. — № 5 (71). — 2008. —С. 12-13.
14. Стеценко В. Добровільне медичне страхування: правові засади регулювання // Публічне право. — 2015. — № 1. — С. 197-202
15. Шумна Л.П. Правові проблеми реалізації соціальної політики держави в умовах ринкової економіки /Л.П. Шумна // Університетські наукові записки. — 2016. — № 59. — С. 18–28.
16. Шумна Л.П. Соціальні послуги: спроба визначити правову природу / Держава і право: Збірник наукових праць: Юридичні і політичні науки. — Випуск 54. — К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2012. — С. 284 — 288.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. www.rada.gov.ua/ — Верховна Рада України.
2. www.president.gov.ua/ — Президент України.
3. www.kmu.gov.ua/ — Кабінет Міністрів України.
4. <http://www.msp.gov.ua/> — Міністерство соціальної політики України.
5. <http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/index> — Пенсійний фонд України.
6. <http://www.fse.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/category/947806?page=6> — Фонд соціального страхування України.
7. <http://www.dcz.gov.ua/> — Державна служба зайнятості
8. www.nbuv.gov.ua/ — Національна наукова бібліотека України ім. В.І. Вернадського.
9. <http://www.lawlibrary.ru/> — Наукова юридична бібліотека.
10. <http://univer.km.ua/> — сайт Хмельницького університету управління та права.